

«МЕДИЧНЕ ПРАВО, БІОЕТИКА, КАДРОВА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»

Блащук Т. В.

ПРАВО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ НА БЕЗПЕЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ДОВКІЛЛЯ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що життя й здоров'я людини залежать від стану навколишнього середовища, у якому кожна людина проживає, що містить у собі і природне середовище, і житло, і умови праці. Конституція України в статті 50 гарантує кожному право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному також гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена [1].

Метою цієї доповіді є необхідність визначити окремі аспекти права на безпечне довкілля, а також стан його правового забезпечення в Україні.

Формуванню права громадян на безпечне для життя й здоров'я довкілля в Україні сприяли всесвітні тенденції. Саме на міжнародному рівні вперше виникла ідея проголошення права людини на життя в сприятливому навколишньому середовищі.

У частині права особи на безпечне довкілля ця проблема вперше була піднята в 70-х роках ХХ ст. Зокрема в 1972 р. було прийнято Декларацію Стокгольмської конференції Організації Об'єднаних Націй з охорони навколишнього природного середовища, принцип перший якої проголошував: «Люди мають фундаментальне право на вільні, якісні та адекватні умови життя в навколишньому середовищі, якість якого дає змогу вести гідне та благополучне життя» [2, с. 188]. Даний документ мав важливе значення в процесі формування права особи на безпечне довкілля.

Статутом Всесвітньої організації охорони здоров'я, який був прийнятий Міжнародною конференцією охорони здоров'я в Нью-Йорку й підписаний 22 липня 1946 р. [3], здоров'я є станом повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не лише характеризується відсутністю хвороб чи фізичних дефектів.

Згодом положення міжнародних правових актів були закріплені в законодавстві України.

Так, в статті 3 Закону України «Основи законодавства про Україну про охорону здоров'я» [4], здоров'я – це стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб чи фізичних дефектів. Відповідно до статті 6 вказаного закону, кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає в тому числі безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про захист прав споживачів» [5] споживачі мають право на належну якість товарів, торговельного обслуговування, безпеку товарів та на необхідну, доступну та достовірну інформацію про кількість, якість і асортимент товарів. Стаття 1 цього ж закону дає поняття безпеки продукції як відсутність будь-якого ризику для життя, здоров'я, майна споживача і навколишнього природного середовища при звичайних умовах використання, зберігання, транспортування, виготовлення і утилізації продукції.

В статті 4 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» [6] кожному громадянину надається право на безпечні для здоров'я і життя харчові продукти, питну воду, умови праці, навчання, виховання, побуту, відпочинку та навколишнє природне середовище, а також право на достовірну і своєчасну інформацію про стан свого здоров'я, здоров'я населення, та про наявні та можливі фактори ризику для здоров'я та їх ступінь.

Охорона життя й здоров'я людини від несприятливого впливу нею ж створеного довкілля тривалий час була предметом розгляду в межах загального захисту екологічних інтересів суспільства. Такий підхід не забезпечував належного ставлення до захисту суб'єктивного права громадянина на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

З розвитком цивілістичної науки виявилось очевидним віднесення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля до інституту особистих немайнових прав. Сьогодні не виникає сумніву, що регулювання і захист права на безпечне для життя і здоров'я довкілля як особистого немайнового права повинно здійснюватися саме цивільним правом.

Частина 1 статті 293 Цивільного кодексу України [7] закріплює право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, а також право на достовірну інформацію про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її збирання та поширення. Дане право поряд з правом на життя і правом на здоров'я призначене забезпечувати фізичне і психічне благополуччя та цілісність особистості.

Таким чином, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля включає в себе такі аспекти як право на безпеку природного середовища та безпеку продукції, що узагальнено можна визначити як довкілля, а також право на інформацію про стан довкілля, включаючи інформацію про наявну чи потенційну небезпеку.

Нормативне (правове) забезпечення права на безпечне довкілля в Україні є достатнім, проте не завжди якісним, а відтак потребує вдосконалення.

Література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – С. 1.
2. Котюк О.В. Нормативно-правове забезпечення права на безпечне довкілля / О.В. Котюк // Форум права. – 2010. – № 1. – С. 188–193.
3. Статут (Конституція) Всесвітньої організації охорони здоров'я прийнятий Міжнародною конференцією охорони здоров'я у Нью-Йорку від 22 липня 1946 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_599
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України, 1993 р., N 4, ст. 19
5. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
6. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994. // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 27. – Ст. 218.
7. Цивільний кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003, – N 11. – ст. 461.